

ность, една непоколебима въ героичното си опиянение, устойчива личност, съ праволинейно отношение къмъ живота изобщо. Въ поезията си Ботйовъ се е вече намѣрилъ, той има своя нравствена религия, която изпълва душата му и насища околната атмосфера съ едно настроение на бунтовна, мъжествена увѣреност. Той не познава колебанията на слабоволието и не се стъпнiswa предъ ужаса на живота, защото въ гърдитъ си носи слънцето на една голѣма вѣра. За него е съвсемъ очевидно, че въ единъ день отъ грядущето, въ който той патетично и дълбоко вѣрва съ вѣрата на библейскитъ апостоли, робътъ ще каже — трѣбва да каже! — на своя господарь: „Кой си ти, що плачешъ? Мжжъ ли си, жена или хермафродитъ — звѣръ или риба? . . . И ще бжде день — день първи“. Въ това се крие не само стихията на едно страшно бунтовно начало, нравствената воля на единъ вѣченъ бунтарь по духъ, но и пророческия патосъ на неговата, станала вече легендарна личност.

Обратно: въ лириката си Яворовъ търси себе си, въ художественитъ си образи и видения той дири опора за утвърждение на своята личност, крепкъ якаръ въ когото да се залови и стане самовластенъ кормчия на собствената си лодка, люляна произволно отъ вълните на нѣкакво разбунено море и заплашвана отъ тъмно крушение. И понеже всѣко душевно търсене при силно емоционалнитъ и впечатлителни натури, каквато е Яворовъ, се съпровожда съ скептицизмъ, за това и цѣлата му поезия е поезия на съмнението, както я нарече единъ литературенъ критикъ.

Ботйовъ вѣрва въ тържеството на свободата по пжтя на народната революция съ една слѣпа, почти инстинктивна вѣра, която го прави да чувствува въ себе си присѣтствието на воля и нравствена мощъ да стане идеологъ на цѣло общонародно движение, както става, и поезията си той поставя въ самоволна служба на тази своя вѣра, задъ която се чувствува една силна, могща личност, утвърдена вече. За това той прилича твърде много на Донъ Кихота, както Тургеневъ освѣтлява гениалния образъ на Сервантеса. „Какво представлява отъ себе си Донъ Кихотъ?“ — се пита Тургеневъ. И веднага отговаря: „Преди всичко — вѣра; вѣра въ нѣщо вѣчно, непоколебимо, въ истината, съ една дума, въ истината, която се намира въ нѣ отъ отдѣлния човѣкъ, която не му се отдава лесно, която иска да ѝ се служи да ѝ се поднасятъ жертви — но достъпна съ постоянството на службата и силата на жертвитъ. Донъ Кихотъ е проникнатъ цѣлъ отъ предаността къмъ идеала, за който той е готовъ да се подхвърли на всевъзможни лишения, да жертвува живота си. А живота си той цени дотолкова, до колкото може да служи като сръдство за въплъщение на идеала, за въдворяване на истината и справедливостта върху земята“. И по-нататкъ Тургеневъ допълва горната си мисль: „Донъ Кихотъ е ентузиазистъ служи на идея и затова е обвянъ отъ нейното сияние“.